Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaoston kuuleminen 23.10.2015

VTT:n asiantuntijalausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016 aiheista tutkimus- kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen sekä talousarvion vaikutukset TEKES:in toimintaan.

Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy tuottaa kansainvälistä kilpailukykyä lisääviä tutkimuspalveluita yrityksille ja yhteiskunnalle innovaatioprosessin tärkeimmissä vaiheissa. VTT luo toiminnallaan edellytyksiä kasvulle, työllisyydelle ja hyvinvoinnille.

Soveltavaa huippututkimusta tekevänä tutkimuslaitoksena VTT:llä on keskeinen merkitys Suomen innovaatiotoiminnassa uuden liiketoiminnan synnyn mahdollistajana, yritysten kilpailukyvyn edistäjänä ja teollisen uudistumisen tukijana. VTT:n osuus Suomen tutkimus- ja kehitysvolyymista on vain 4 %. Kuitenkin 36 % suomalaisista innovaatioista sisältää VTT:n osaamista. VTT:n rooli korostuu erityisesti yritysten liiketoiminnan kannalta keskeisissä teknologiainnovaatioissa, joista lähes puolet sisältää VTT:n osaamista. VTT:n osallistumisella yritysten tutkimus- ja tuotekehityshankkeisiin on tutkitusti positiivista vaikutusta yritysten liikevaihdon kehitykseen ja syntyneiden työpaikkojen määrään. Keskeisten vientiyritysten liikevaihto on kasvanut keskimäärin 26 % sellaisten innovaatioiden jälkeen, joissa VTT on ollut mukana merkittävässä roolissa. Erityisesti tämä on nähtävissä pk-sektorin yritysten innovaatioprosessiin osallistuttaessa. Pk-yritysten liikevaihto on kasvanut keskimäärin 44 % silloin kun VTT:llä oli ollut merkittävä rooli innovaation synnyssä. Vastaavasti tuottavuus on kasvanut 21 % ja henkilöstön määrä 17 %.

Suomen T&K&I panostukset ovat nyt jyrkässä laskussa. Tutkimusrahoituksen vähenemisellä on negatiivinen vaikutus Suomen innovaatiokyvykkyyteen. VTT:hen jo kohdistuneet ja etenkin vuosien 2016 ja 2017 aikana kohdistuvat valtionavustuksen leikkaukset vaikeuttavat VTT:n toimintaa suomalaisen innovaatioarvoketjun keskeisenä osana. VTT on joutunut sopeuttamaan toimintaansa vuosien 2013 ja 2014 runsaita henkilöstövähennyksiä vaatineissa YT-kierroksissa. VTT:n henkilöstövolyymi on laskenut noin 500 henkilötyövuotta vuoden 2012 tasosta.

Tutkimuslaitoksista VTT:n kilpaillun, eri lähteistä haetun rahoituksen osuus on huomattavan suuri. Valtionavustuksen osuus VTT:n kokonaisliikevaihdosta on alle 30 % ja yli 70 % rahoituksesta haetaan yksityiseltä sektorilta tai julkisista rahoituslähteistä kilpailun kautta. VTT:n saamasta valtionavustuksesta suurin osa käytetään vastinrahoituksena julkisiin tutkimushankkeisiin, joista tärkeimpiä ovat Tekesin, EU:n ja Suomen Akatemian hankkeet. VTT on Suomen suurin toimija EU:n puiteohjelmissa ja kotiutti 23 % Suomeen tulleesta EU:n 7. puiteohjelman rahoituksesta. VTT:llä on lisäksi keskeinen rooli suomalaisten yrityksien verkottamisessa ja viemisessä puiteohjelmahankkeisiin. Suomen julkisten tutkimusvarojen niukkenemisen myötä EU:n tutkimus- ja innovaatiorahoituksen merkitys kasvaa enenevästi. EU-rahoitusta, kuten myös muuta julkista kilpailtua tutkimusrahoitusta vastaan vaaditaan kuitenkin aina oma vastinrahoitus. VTT:n vastinrahoituksena käytettävän valtionavun pieneneminen vaikuttaa heikentävästi VTT:n mahdollisuuksiin osallistua EU Horisontti 2020 hakuihin ja EU- rahoituksen kotiuttamiseen.

VTT on lisäksi merkittävä kansallisen tason ydinturvallisuustoimija. Ydinturvallisuustutkimuksen lähivuosien investointitarve on yhteensä n. 16 - 17 milj. euroa ja sisältää mm. Valtion ydinjätehuoltorahaston, kansainvälisen materiaalitutkimusreaktorin kansallisen lisäkustannuksen, vanhojen kuumakammiotilojen puhdistuksen ja uuden ydinturvallisuustalon laitteet. Investointien

rahoittaminen aiheuttaa VTT:lle merkittäviä lisäkustannuksia ja taloudellisia paineita, koska näitä kustannuksia tai investointitarpeita ei ole aikanaan sisällytetty VTT:n pääomitukseen, vaan niihin sovittiin palattavan myöhemmin erikseen.

Suomen kiristynyt taloustilanne ja vientiteollisuuden murros vaativat entistä tehokkaampaa ja päämäärätietoista tutkimus- ja innovaatiotoimintaa. Vientiteollisuuden murros edellyttää ripeää uudistumista ja uudenlaisen, lisäarvoisen tuotantopohjan. Teollisuuden kilpailukykyä ja tuottavuutta voidaan kasvattaa uudistavien innovaatioiden avulla, mikä edellyttää riittäviä kansallisia täsmäpanostuksia tutkimus- ja innovaatiotoimintaan.

Innovaatiorahoituskeskus Tekesiin kohdistuvat leikkaukset vähentävät VTT:n mahdollisuutta tuottaa tutkimus- ja innovaatiopalveluita Suomen kasvun tueksi. Tekesin leikkaukset kohdistuvat pääsääntöisesti tutkimustoiminnan avustuksiin ja suurten yritysten rahoitukseen, mikä vaikuttaa suoraan VTT:n toimintamahdollisuuksiin. Niukkenevien T&K&I investointinäkymien aikana hallitusohjelman kärkihankkeet ovat kuitenkin mahdollisuus uuden kasvun käynnistämiseksi. Erityisesti Tekesiin kaavaillut uudet instrumentit, Challenge Finland ja Research Benefit, luovat VTT:lle mahdollisuuden hyödyntää osaamistaan ja toteuttaa rooliaan yritysten ja yhteiskunnan innovaatiokumppanina.

VTT on myös erityisen kiitollinen hallitusohjelman kärkihankkeisiin kirjatusta, VTT:n biotalouden pilotti- ja demonstraatioympäristöön kohdennettavasta 5 miljoonan euron investoinnista. VTT:n Bioruukin kaltaiset teknologia- ja kokeiluinfrastruktuurit ovat välttämättömiä radikaalien innovaatioiden syntymiselle.

Suomi nousee osaamisella ja uudistuu innovaatioilla. Tähän tarvitaan VTT:tä.

Espoo 22.10.2015

Anne-Christine Ritschkoff
Tieteellinen johtaja
Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy